

Universitätsbibliothek Wuppertal

Omnia Divini Platonis Opera

Plato

Basileae, 1551

Dialogus tertius

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-245](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-245)

non ciuili solum, sed etiam religiosa admodum obseruantia Plato suam erudiat ciuitatem, semperq; quod & præcipit in Politico, temperantiam cum fortitudine misceat. Deniq; quam turpem, quam dissonantem esse censeat ueneream uoluptatem, ideoq; ab amore legitimo procul eam se greget, pulchra semper & consona solum desiderante. Plurima uero de Musica tractat atq; gymnastica. maximi enim momenti erant: omnes enim his incumbabant, debentq; incumbere. Illa enim animum spiritumq; hæc corpus animi gratia mirifice firmat atq; componit. Addit, nõ ex corpore bono bonum animum, sed ex animo bono corpus fieri bonum. Subiungit simplicem musicam animi uilitumq; simplicem corporis sanitati prodesse, multiplicem uero utrisq; nocere, hominesq; dum sobrii uiuerent, nõ indiguisse medicorum auxilio physicorum. Damnat superstitiosas corporis obseruationes circa uictum, atq; medelas. Signumq; præcipuum ciuitatis male institutæ dicit esse, si diligenti medicorum iudiciumq; indigeat opera. Describit medici iudiciumq; officium, & iudicem eligit ingenio bonum, prudentem, senem, multos homines & bonos & malos expertum. Afferit prauitatem quasi priuationem quandam, neq; se neq; uirtutem cognoscere. Virtutem uero quasi habitum, per se solum cognoscere se, per se quoq; addito rerum usu de uitis iudicare. Meminisse uero semper oportet, Platonem non solum hic, sed etiam in Legibus, & Politico, & Protagora confirmare nihil magis necessarium esse omni quidem uiro, præcipue uero ciuili atq; philosophico, quam copulam ex fortitudine pariter temperantiæq; conflatam: ut per illam alta petantur, per hanc nõ spernãtur humilia. & utrinque nihil unquam nimis, aut audeas, aut metuas. Per illam rursus priuatas publicasq; propulset iniurias, per hanc abstineas ab iniuria. Per illam ad honesta uocaris, per hanc cohibearis à turpibus. Quo fit, ut gymnasticam simul & musicam ad duo hæc denique referat, ut per illam fortitudo, non tam corporis quam animi, per hanc temperantia cõparetur. Iubet autem ambo rite inuicem cõmisceri. Siquidem sola gymnastica parit ferocitatem, musica sola molliciem, ambo uero fortitudinem atq; temperantiam. Ex eorum denique numero qui sic educati sunt, eligit & custodes, id est magistratus, & defensores, id est milites. Ad magistratũ uero assumi uult senes prudentes, fortes, publici amatores boni, atque in hoc ipso per experientiam comprobatos. Probari item præcipit iuuenes in medijs uoluptatibus, & doloribus, quo discernatur utrum temperati fortesq; sint, an contra: atq; utrum sententiam boni publici conseruandi propter fallacias, aut minas, aut illecebras, sint aliquando facile mutaturi. Denique ingenia hominum metallis similia esse dicit, & aptum quidem ad gubernandum auro, aptum uero ad militiam argento, ad opificium uero, et agriculturam ferro, & æri. Iubet singula ingenia ad illa quibus apta sunt conuerti: itaq; gubernatorum filios interdum pro ingenio ad uiliora, atq; uicissim inferiorum filios ad munera nobiliora similiter. Prohibet quoque milites proprium aliquid possidere, ne per auaritiam ex canibus conuertantur in lupos.

DIALOGVS TERTIVS DE RE

PVBLICA VEL DE IVSTO.

HÆC igitur sunt, ut mihi uidetur, quæ de dijs audienda aut non audienda sint ab ipsa statim pueritia, his qui deos & parentes honoraturi sunt, communemq; amicitiam non paruifacituri. Existimo, inquit Adimantus, nobis sic recte uideri. Quid autem his qui fortes futuri sunt: nõne ea dicenda quæ ipsos mortem minime metuentes reddant: an putas aliquem fortem esse unquam, qui hanc timeat? Minime per louem, inquit. Sed & qui ea quæ de inferis dicuntur credat, & terribilia esse existimet, putas ne eum intrepidum ad mortem futurum, in ipsaq; pugna mortem seruituti & captiuitati præpositurum? Nequaquam. Oportet itaq; nos, ut uidetur, præcepta dare etiam his qui de his rebus fabulantur, precariq; ne ita simpliciter quæ apud inferos sunt uituperent, sed magis laudent: tanquam neq; uera dicant, neq; utilia his qui pugnae futuri sunt. Oportet sane. Delebimus igitur eiusmodi omnia, ab hoc uersu sumentes exordium. Mallem equidem in re rustica conseruoinopi seruire, quam defunctis omnibus imperare. Et illud. Domus profecto mortalibus immortalibusq; horribilis, uasta, foetensq; uideatur, quam etiam dii odio habent. & illud. O miseri nunquid nam apud inferos anima atq; imago? At uero mens adest nulla. & illud. Soli sapiunt: cæteri umbræ uolitant. Item. Anima soluta membris ad inferos uolat, suam deplorans calamitatem, cum & fortem & teneram ætatem reliquerit. Item, Anima sub terras ueluti fumus, exulans abiit. Item, Quemadmodum noctuæ uasto sub antro ululantes uolant postquam aliquæ de ordine ceciderunt ex petra in qua cohærebant, sic illæ simul stridentes ibant. Hæc utiq; & cætera talia, bona Homeri & reliquorum poetarum uenia abijciamus, non quia poetica non sint, & apud multos auditu iocunda, sed quoniam quanto magis poetica sunt, tanto minus audienda pueris atq; uiris quos libe-

Homeri carmina.

Quæ dicta à poetis de inferis, non sunt audienda pueris

ros fore oportet, seruitutem magis quam mortem timentes. Sic est omnino. Nonne in super nomina quæ his imposita sunt horrenda terribiliaque abijcienda sunt? Cocytos inquam, & Styga, & inferos mortuos, aliaque eiusdem generis nomina. Terrent uehementer quippe omnes quicumque audiunt, ac forte ad aliud quippiam conferunt. Nos autem custodibus nostris ab huiusmodi nominibus ualde metuimus, ne ex hoc pauore molliores quam decet reddantur. Et merito formidamus. Auferenda sunt igitur. Auferenda.

Forma uero his contraria dicenda, & inducenda est. Videlicet. Ergo lamentationes commiserationesque magnorum uirorum auferimus. Necessè est, si quidè superiora sublata sint. Contemplare igitur, rectè ne an contra id faciamus. Dicimus ne moderatum uirum moderato uiro amico suo orbatum non malum quid illi mortem existimaturum? Dicimus quidè. Non igitur in morte illius tanquam grauiam passus lamentabitur. Non. Enim uero & hoc asserimus, hominem huiusmodi se ipso ad bene uiuendum contentum esse, minimeque omnium alio indigere. Vera narras. Minime igitur moleste feret liberis, aut fratribus, aut diuitijs reliquisque huiusmodi priuari. Minime certe. Itaque neque lamentabitur, sed moderatissime feret, cum in aliquam huiusmodi sorte incidit. Certe. Merito igitur clarorum uirorum ploratus è medio tolleremus, relinqueremus autem mulieribus, neque his quidè inter mulieres aliquid egregium sapientibus, ac uiris in super duntaxat mulieribus, & ignauis, ut dedignentur apud nos illi quos ad regionis custodiam educamus, similia istis facere. Probe. Rursus Homerum, & ceteros poetas orabimus, ne Achillem dea filium nunc in latus cubantem faciat, nunc supinum, nonnunquam etiam in faciem: aut exurgentem errare tristitia affectum in littore maris: aut utraque manu ardentem puluerem capientem in caput fundere: neque aliam eiulantem, & lamentantem, quot & qualia ipse facit. Neque Priamum, qui iuxta deos fuit, supplicentem, & luto se prouoluentem, singulosque nominatim clamantem. Multoque magis Homerum eundem orabimus, ne deos in hunc modum plangentem inducat. Hei mihi miseræ. Hei mihi que infeliciter optimum filium peperit. Quod si quos deos, saltem non deorum maximum usque adeo dissimili figura imitari audeat, ut eum ita inducat dicentem. Heu quam charum mihi uirum circa urbem meis oculis profligatum cerno. Vnde mihi cor moeret. Atque item. O me miserum, quandoquidem dilectissimum mihi omnium Sarpedonem fatum cogit à Patroclo Menetiade domari. Si enim o amice Adimante studiosè iuuenes hæc audirent, neque ridicula putarent tanquam præter dignitatem dicta, nunquam cum se homines esse scirent, aut illa se indigna existimarent, aut se continerent, cum quid illis eiusmodi uel dicendum, uel faciendum in mentem ueniret. Quinimò sine ullo uel pudore, uel tolerantia, in minimis etiam quibusque facturis in maximos ploratus eiulatusque erumperent. Vera nimium loqueris. Neque uero id decet, ut ratio nobis paulo ante dicebat: cui nisi quid melius interim nacti fuerimus, credendum est. Non decet profecto. Sed neque in risum nimium profusos nos esse oportet. Nam effusum risum uehemens mutatio sequitur. Ita mihi quoque uidetur. Non igitur admittendum est quando quis summæ autoritatis uiros in risum solutos inducit, & multo minus quando deos. Multo certe minus. Ergo neque Homerum audiemus cum dicit: Inextinguibilis risus dijs concitatus est, dum Vulcanum per domum properantem uiderent, utpote qui claudus esset. Haud enim admittendum est hoc secundum tuum sermonem. Si meum uis sermonem hunc ponere, nequaquam admittere decet. Quinetiam pluris facienda ueritas est. Si enim rectè paulo ante dicebamus, dijs inutile est mendacium, hominibus autem pro medicamento est utile. quare publicis medicis concedendum, priuatis autem hominibus minime attingendum. Patet. Igitur rempublicam administrantibus præcipue si quibus alijs, mentiri licet, uel hostium, uel ciuium causa ad communem ciuitatis utilitatem. Reliquis autem à mendacio abstinendum est. Sed aduersus huiusmodi principes priuatim mentiri, maius peccatum est quam ægrotum mentiri erga medicum, uel se exercentem erga ludum magistrum circa sui corporis uitia, uel erga nauis gubernatorem de nauis & nautis minime uera dicere, quemadmodum uel sua cuique, uel sociorum sese res habeat. Vera narras. Si quem ergo deprehenderit alium in ciuitate mentientem ex eorum genere qui artifices sunt, uatem uidelicet, uel morborum medicum, uel lignarium fabrum, eum punito, tanquam rem quandam inferentem ex qua ciuitatis ipsius ueluti nauis submersio & perniciès sequitur. Sic plane agendum: siquidem sermone

sermone opera peragunt. Quid præterea? nonne temperantia nostris adolescentibus opus erit? Absq; dubio. Temperantia aut nonne hæc talia quo ad subditos maxima sunt, ut uidelicet obtemperent magistratibus: quo ad ipsos aut principes, ut ad uenerorum, epularumq; & cõpotationũ usum continentes sint? Mihi sane uideat. Hæc itaq; talia bene dicta asseuerabimus, qualia apud Homerum Diomedes ait. Eia age silẽtio cõfide, ac meis uerbis obtempera. & alia his similia. Ibant robur spirantes Achiuis silentio duces timentes. Et alia quæcunq; in hanc sententiã dicuntur. Probe. Quid aut hæc? Vinolente, canis oculos habens, cor aut cerui: & cætera quæ sequuntur, nunquid recte? & alia huiuscemodi ipsorum priuatorũ in superiores superbe dicta, siue quis soluta in oratione, siue poemate inserat, an recte dicuntur? Nequaq;. Non enim existimo ad iuuenem temperantiam hæc, ut audiantur, conferre: nihil autem mirum si quo modo delectent. Vel quomodo tibi uidetur? Ita. Quid aut uidetur? ne tibi idoneum esse hoc iuueni ad continentiam consequendam, si quando audierit uirum sapientissimũ apud poetam ita loquentem, Pulcherrimum omnium esse mihi uidetur, cum plenæ sunt mensæ dapibus carnibusq;, Vinum autem è cratere hauriens pincerna poculis infundit atq; circumfert? Vel illud, Miserrimum esse fame perire, & sortem subire aduersam? Siue cum dicitur, Iouem cæteris tum dijs, tum hominibus dormientibus omnium quæ uigilando tractauerat coitus cupiditate oblitum, & usqueadeo libidine & amore Iunonis percussum esse, ut nec cubile ipsum ascendere sustinuerit, sed ibidem humi congregi statim uoluerit, dicens uehementiori se cupidine inflammari, quàm olim cum primum clam parentibus inuicem congressi fuerunt? Siue cum narrat quemadmodũ Vulcanus Martem ac Venerem coeuntes reti comprehendit? Non per Iouem mihi uidetur idoneum. Verum sicubi modeste, & constanter uirorum excellentium facta uel dicta narrant, anim aduertenda & audienda hæc sunt. Veluti cum dicitur, Pectus percutiens increpuit dicens, Perpetere o cor, nam longe aliã grauiora tulisti. Omnino sic est agendum. Neq; etiã muneribus corrumpi ipsos ciues permittendum est neq; auaros esse. Nullo pacto.

De utilitate temperantiæ

De muneribus & corruptelis

Non ipsis igitur canendũ. Munera crede mihi placant hominesq; deosq;. Neq; laudandus Phœnix Achillis præceptor, quasi probe locutus fuerit, dum consuleret ipsi munera accipiẽti Achiuis auxilium ferre: non accipienti uero ab ira nequaquam recedere. Neque rursus Achillem ipsum dignum existimabimus, consentiemusq; adeo pecunię cupidum esse debere ut ab Agamemnone recipiat munera, atque ut Hectoris cadauer sine pretio reddere nolit. Certe talia laudare non decet, inquit. Vereor equidẽ, inquam ego, propter Homerum dicere, nempe nõ esse fas hæc de Achille asseruisse, alijs' ue asserentibus credere. Et eundem rursus aduersus Apollinem dixisse, Perdidisti me Apollo deorum perniciosissime omnium, quem certe ulciscerer, si mihi potestas esset. Item ad fluuium deum quàm peruicaciter se habuerit, etiam pugnare paratus. Rursus alteri flumini Sperchio sacratis comis, Patroclo inquit heroi, mortuo iam, comam ferendam dabo. Nec credendum est hoc illum egisse. Tractus autem Hectoris circa Patrocli sepulchrum, & iugulatiões captiuorũ supra rogum, cunctaq; huiusmodi, neq; uera esse affirmabimus neq; sinemus nostris persuaderi, quod Achilles deæ filius, & Pelei temperatissimi uiri, & ab Ioue tertij, à Chirone sapientissimo educatus, tanta perturbatione agitatus sit, ut duobus contrarijs morbis animi laborauerit, illiberalitate cum auaritia, atque item deorum hominumq; contemptu. Recte admodum loqueris. Rursus neq; hæc credamus, neque dici sinamus, Theseum Neptuni filium, & Pirithoum filiũ Iouis in rapinas adeo maximas irruisse, neq; alterius dei filium siue heroem ausum esse unquã tam grauia impiaq; patrare, qualia de his quotidie mentiunt. Verũ poetas ipsos cogamus, uel negare horum hæc esse opera, uel nõ affirmare filios deorũ esse: ambo uero hæc simul nequaquam asserere, neq; operã dare, ut nostris iuuenibus persuadeãt, quod ex dijs mala aliqua oriantur quod' ue heroes hominibus nihilo meliores sint. Quoniam ut iam dictum est, neq; facta hæc sunt, neq; uera. Ostendimus enim ex dijs mala aliqua prouenire non posse. Ostendimus planẽ. Quinetiã audiẽtibus hæc nocent. Omnes quippe prauitati suæ ignoscunt, persuasi talia quædã facere fecisseq; & illos qui proxime ex deorũ genere nati sunt, de quibus illud dicitur: Dijs proxime nati, Ioui propinqui, quorũ circa idæum uerticem Iouis patrij ara extat in æthere, & neq; dum ipsis euanuit sanguis deorum. Quamobrem

fabulæ huiusmodi recipiendæ non sunt, ne facilem occasionē ad nequitiam nostris adolescentibus præbeant. Sic prorsus agendū. Quæ deinceps reliqua nobis species est sermonum, differētibus quales cuiq; narrandi, uel non narrandi sint? De dijs em̄ quemadmodum loqui decet est dictum. Item quæ de ipsis dæmonibus & heroibus, & his quæ sunt apud inferos. Satis abunde. An esset fortasse reliquum, ut de hominibus diceremus?

Certe. Impossibile istud in præsentia ô amice disponere. Cur nam? Quoniã existimo nos dicturos, poetas oratoresq; de hominibus circa ea quæ maximi momēti sunt male dicere cum scribūt, Iniustos quidem multos felices esse, iustos aut̄ infelices: cōducereq; iniuste agere si clam. Ipsam uero iustitiam alienū bonum esse, iacturā uero propriā: Hæc inquā & cætera huiusmodi nos uetatuos esse ne dicant, cōtraria uero ut canant & fabulis inferant mandatuos esse puto. nunquid? Certe noui. Nōne igit̄ si confitearis recte me dicere, dicā te concessisse quæ iam diu quærimus? Recte, inquit, prorsus accepisti. Nōne & de hominibus, quod talibus oporteat sermonibus uti tunc concedemus, cū qualis iustitia sit inuenerimus? & q; natura ipsa proficit habenti, seu uideatur esse iustus, siue non uideatur? Vera loqueris. De his ergo quæ dicenda sunt, quæ ue non, satis est disputatum: deinceps de discendi ratione, ut arbitror, est differendum: atq; ita nobis, & quæ, & quomodo discenda sint compertum erit. Quid dicas, inquit Adimantus, non satis intelligo. Oportet tamen id te intelligere, atq; ita fortasse clarius hoc intelliges. An non quæcunq; a poetis, uel fictoribus fabularū dicunt, narrationem esse dicimus, uel præteritorū, uel præsentiu, uel futurorū? Quid em̄ aliud? inquit. Num ergo uel simplici narratione, uel per imitationē facta, uel etiā utroq; modo narrant? Clarius hoc quoq; exponi requiro. Ridiculus equidem præceptor, & in primis obscurus uideor. Quemadmodū igitur qui dicendo parū ualent, efficere solent, ita ego nunc, non uniuersum ipsum, sed partē aliquam sumens, in ea tibi quod uolo conabor ostendere. Et primum mihi dicito, nosti in Iliados principia, in quibus ait poeta Chrysem Agamemnoni supplicasse, ut sibi filiā restitueret, Agamemnonē uero turbato animo denegasse. Quod postq; nō impetrauit, imploratū ipsi cōtra Achiuos deū? Equidē. Et illud credo nosti, quod usq; ad hos uersus, Precatus est oēs Achiuos, in primis Atrei filios, gentium duces: ipse poeta loquit̄, neq; tentat aliō mentem nostram conuertere tanq; alius q; ipse loquatur. Deinceps uero ita loquit̄ ac si Chryses ipse sit, conaturq; nō Homerum se nobis, sed sacerdotem illum senem ostendere. In cæterisq; ita semper exponit, tum rebus gestis apud Iliū, tum apud Ithacā, in Odysea cantatis. Sic est omnino. Nōne igitur narratio est, & quando orationes continuas affert, & quando ea quæ inter ipsas intercedunt?

Quid nī? Verū cum orationem profert tanq; alius quidam sit, nōne tunc dicemus orationem suā ei q; simillimā reddere, quæ loquentē introduxerat? Quid nī dicamus?

An non alteri se similem reddere uel figura, uel uoce, est eum imitari cui facit se similem? Proculdubio. In hoc igitur, ut uideēt & ipse, & reliqui poetæ per imitationem narrant. Assentior. Vbi autem se non celat poeta, uniuersa illa poësis & narratio sine imitatione est. Ne autem dicas te neq; hoc quidem intelligere quomodo fiat, ego dicam. Si enim Homerus cum dixisset Chrysem uenisse filiā redempturum, & supplicasse Achiuis præcipueq; regibus, deinceps non tanquam Chryses, sed Homerus esset locutus, nosti profecto imitationem illam non fuisse futuram, sed simplicem narrationē. Sic uero se res habuisset. Dicam enim sine uersu cum non sim poeticus. Profectus sacerdos precabatur, ut dijs eis darent, qui incolumes ipsi Troiam caperent, sibiq; acceptis donis filiā restituerent, deum Apollinem uenerantes. Hæc cum dixisset, reliqui sacerdotis dicta probarunt. Agamemnon uero nimium perturbatus, ipsum protinus abire iussit, ita ut ne rursus rediret: neq; enim ipsi dei uel coronā, uel sceptrū profutura: asseruitq; priusquam ipsi filiā redderet, fore ut illa secū in Argo consenesceret. Quamobrem abiit, seq; ut saluus abire posset, non irritaret. Quæ cum audisset senex, extimuit, tacitusq; discessit. Castra autem egressus, supplex Apollinem multa eius agnomina cōmemorans orauit, siquid unquam aut in ædificandis templis, aut hostijs litandis illi gratum fecisset, ut puniret Achiuos, easq; lachrymas sagittis ulcisceretur. Hunc in modum ô amice simplex narratio sine imitatione procedit. Intelligo iam. Et illud præterea scito, contrariam huic esse, cum remotis poetæ uerbis quæ inter orationes intercedere solent, orationes

orationes ipsæ vicissim continuatæ relinquuntur. Id quoque intelligo. Est enim huiusmodi tragœdia atque comœdia. Recte admodum accepisti, existimoque tibi iam nunc aperiri, quod in superioribus percipere non ualebas: poesim uidelicet fabularumque figmentata, aut esse omnino per imitationem quemadmodum ipse dicebas in tragœdia atque comœdia: aut per enunciationem poetæ proferrî, quod maxime in dithyrambis inspicitur: aut per utraq; confici, ut in heroicis alijsque multis apparet, si modo intelligis. Intelligo iam quod tunc inferre uolebas. Atqui etiam ante hoc memento quod dicebamus quæ dicenda essent iam expositum esse: quo autem modo dicendum esset, deinceps exponere oportere. Memini quidem. Hoc igitur erat, quod oportere dicebam inter nos conuenire, utrum sinamus poetæ imitatione perpetua uti, an partim imitari, partim minime, & quæ illa utraq; sint, an nihil penitus imitari. Auguror equidem consideraturum te utrum recipienda sit comœdia, & tragœdia in ciuitate, nec ne. Fortasse autem & his plura. Non dum enim noui: sed quod ratio ut uentus feret, eod eundum est. Preclare loqueris. Hoc igitur ô Adimante considera, utrum imitatores nos habere custodes oporteat, nec ne. Vel hoc ex superioribus pendeat, quod singuli singula recte conficere possunt, plura uero minime. quod si quis plura tractare aggrediatur, in singulis ita deficiet, ut in nullo euadat egregius. Sic prorsus accideret. Nonne & de imitatione eadem ratio quæ plura aliquis æque ac unum bene imitari non potest? Non certe. Nunquam igitur studio alicui æstimatione digno quis simul incumbet, & imitabitur multa, erit uel imitator idoneus, quando neque duas quidem imitationes, quæ parum differre inter se uidentur, eisdem homines bene simul tractare possunt, ut comœdiam simul & tragœdiam. An non imitationes quasdam pauloante istas esse dicebas? Equidem, ac uera dicis, quæ eisdem nequeant. Neque etiam rhapsodi, id est cantores heroicorum simul esse, & histriones possunt. Vera. Sed neque tragœdis aut comœdis, tragici aut comici eisdem. Hæc autem omnia imitationes quædam sunt, an non? Imitationes. Quinetiam in minora his uidetur ô Adimante natura hominis esse concisa, ut nullo modo possit bene plura imitari, uel etiam ea facere quorum imitationes ipsæ similitudines quædam sunt. Est ut dicis. Si ergo rationem superiorē ratam haberi uolumus, custodes nostros à reliquis omnibus artificijs alienos patriæ libertatis artifices esse oportet ualde quidem solertes: neque aliud quicquam curare quod huc non tendat: nihil aliud agere eos, uel imitari oportet: uel si imitentur, imitari quæ istis cōsentanea sint, statim à pueritia, fortes scilicet, temperatos, sanctos, liberales, & reliqua eiusmodi: illiberalia autem neque facere, neque imitari posse, neque aliud quicquam turpe, ne ex ipsa imitatione tales efficiantur, quale id quod æmulantur. An non animaduertisti imitationes si à teneris annis incipiāt perseuerentque, in mores & naturā abire, tum quantum spectat ad corpus, tum ad uocem, tum ad cogitationem ipsam? Et maxime quidem. Non permittimus igitur ullo modo eos quorum habere curam dicimus, quos uel præstantes uiros fore desideramus, cum uiri sint, mulierem imitari, puellam uetulamque, uel marito conuiciantem, uel cum dijs cōtendentem, exultantemque, cum se felicem esse putet, uel quæ ærumnis circumuenta fleat atque eiulet, doleat, amore accendatur, dolore partus opprimatur. Nullo modo. Neque seruas, & seruos, ea quæ seruorum sunt facientes. Neque hoc quidem. Neque uiros item prauos, ut uidetur, timidos, & contraria eorum quæ diximus facientes, conuiciantes, iurgantes, turpiaque inuicem obloquentes, siue ebrios, siue uigiles sobriosque, & alia quæcumque homines isti & in uerbis, & in operibus, tum in seipsos, tum in alios peccant. Neque etiam debent, ut arbitror, similes per imitationem, uel uerbis, uel actionibus insanientibus reddere. Cognoscendi enim insani & mali sunt, tam uiri quam mulieres: nihil tamē ex eorum dictis & factis, uel agendum est, uel imitandum. Verissima loqueris. Quid autem artifices ne ex ære aliquid fabricantes, uel aliud quippiam molientes, uel remiges nauium, uel præcipientes istis, uel aliud aliquid circa hæc imitari eos decet? Quonam pacto, cum neque rebus ullis huiusmodi mentem adhibere his liceat. Nunquid equos hinnientes, uel mugientes tauros, aut fragorem immurmurationemque fluuiorum, aut maris fremitum, uel tonitrus, uel cætera eiusdem generis imitabuntur? Atqui prohibitum illis est, aut insanire, aut insanientibus se similes reddere. Si igitur quæ dicis intelligo, est quædam orationis, & narrationis species, in qua uir optimus cum quid dicturus est enarrat: & alia quædam huic dissimilis, quam seruat qui contra ac ille, natus atque nutritus est. Quales uero hæc sunt?

Videtur

Videtur mihi uir moderatus quando in narratione deuenit ad aliquam uiri boni uel orationem, uel actionem, perinde ac si ipse ille esset pronunciaturus, & sine ullo rubore, aut dedecore imitationē huiusmodi suscepturus: maxime quidem, & ut plurimum imitans uirum bonum, prudenter & sine errore agētem: rarius autem ac minus, morbis, uel amore labentem, aut ebrietate, aut casu quouis alio. Quando autē ad aliquem indignum se uenerit, nolet, ut arbitror, dedita opera similem se deteriori præbere, nisi breuiter quidem, & cum boni quicquam peragit: sed erubescet, cum rudis sit ad hos imitandos, & agreferet deteriorum formā induere, spernens imagines huiuscemodi, nisi forte ioci oblectamentiq; causa id fecerit. Non iniuria. Nonne igitur narratione utetur tali, qualem pauloante in uersibus Homeri dicebam? eritq; oratio ipsius particeps utriusq; imitationis uidelicet, & narrationis alterius? Exigua uero pars imitationis longa in oratione erit? Dicōne aliquid, an nihil? Dicis certe, qualem necesse est esse rhetoris istius figuram. Nonne igitur qui talis non erit, quo erit ineptior, & indoctior, eo plura narrabit, & omnia imitabitur, nihilq; se indignum esse existimabit? Quare omnia imitari aggredietur, & in cōspectu quidem multorum, ea præsertim quæ pauloante commemorabamus, Tonitrus, murmura uentorū, & grandinis, axis rotarum, tubarum, tibiarū, fistularum & omnium deniq; organorum sonitus: præterea canū, pecudū, & auium uoces. Eritq; huius oratio uniuersa pene per imitationē, uoce, ac gestu, uel paulū quid narrationis habebit.

Scurra

Necessariū quoq; istud. Atq; hæc sunt orationis species duæ, quas supra dicebam.

Sunt planè. Nonne ipsarum una quidem parum quid mutationis habet? & si quis decentē consonantiā & rhythmū orationi tribuat, fermè ad eandē orationis formā semper dicendū est recte loquenti, atq; in una insuper consonantiā? exiguarum nancq; mutationes, eodēq; modo in rhythmō fermè cōsimili? Omnino sic se res habet. Quid autē alterius species? nonne contrarijs indiget, omnibus uidelicet consonantijs, omnibusq; rhythmis, si proprie dicēda est, cum multas & uarias habeat mutationū formas? Sic est omnino.

Nonne & poeta, & alij oēs qui aliquid dicunt, uel harum una dicēdi figura utunt, uel altera, uel utriusq; cōmixtis? Necesse est. Quid igitur faciemus? Vtrū has oēs in ciuitate suscipiemus, uel alterā simpliciū, uel permixtā? Si in mea optione cōstitērit, simpliciē decori imitatricem. Atqui ô Adimante mixta quæq; iucunda est: multo autem iucundior pueris, & pædagogis cōtraria illius quā tu eligis, & plurimæ turbæ. Iucundissima prorsus. At forte, ut arbitror, reipub. nostræ cōuenire eam nō existimabis, quoniā non sit duplex uir neq; multiplex apud nos, quādoquidē singuli singula faciunt. Non conuenit certe. Nonne igitur sola in ciuitate huiusmodi coriariū inueniemus duntaxat coriariū esse nō gubernatorē præterea? Et agricultorem duntaxat agricultorem, non in super iudicem? Militem quoq; militem, non etiam numulariū? cæterosq; eodem modo?

Vera hæc sunt. Si quis ergo in nostram urbem uenerit, qui animi sapiētia in omnes possit sese uertere formas, & omnia imitari, uolueritq; poemata sua ostentare, uenerabimur quidem ipsum, ut sacrum, admirabilem & iucundum: dicemus autem non esse eiusmodi hominem in republica nostra, neq; fas esse ut insit, mitemusq; in aliam urbem, unguento caput eius perungentes, lanaq; coronantes. Nos autem austeriori minusq; iucundo utemur poeta fabularumq; fictore, utilitatis gratia, qui decori nobis rationem exprimat, & quæ dicuntur dicat in his formulis quas à principio pro legibus tulimus, quando milites erudire aggressi sumus. Ita prorsus, si esset in nobis, efficeremus. Videmur iam ô amice satis de ea musicæ parte dixisse, quæ circa orationes fabulasq; uersatur. Nam & quæ dicenda sunt, & quomodo, exposuimus. Mihi quoq; idem uidetur. Restat de cantus & melodiarum ratione differere. Certe. An non omnis iam inueniret quæ nobis de his dicenda sunt, qualia esse oporteat, si quidem antedictis cōcinere debeamus? Tum Glauco arridens, Ego, inquit, extra oēs esse uideor. Non enim satis in præsentia possum conijcere, qualia dicenda sint. Opinamur tamē omnino hoc primum nos posse dicere Melodiā ex tribus constare, oratione, harmonia, rhythmō. Hoc equidem possum. Nonne melodiæ pars oratio nihilo differt ab oratione illa quæ sine cantu est, quo ad hoc ut oporteat in eisdem formulis exprimi, de quibus paulo ante dicebamus, & eodem modo? Vera loqueris. Atqui harmonia, & rhythmus orationē sequi debent. Quid ni? Quin etiam lamentatione luctuq; dicebamus in orationibus nos minime indigere. Nō certe.

Quenam

Quænam igitur querulæ harmoniæ sunt? Dic mihi. Tu enim musicus es. Lydia mixta, Lydiaque acuta, cæteraque huiusmodi. Nonne remouendæ hæ sunt? Inutiles enim etiam mulieribus, bonis saltem, nedum uiris. Valde quidem. Præterea uiolentia, mollities, & pigritia custodes minime decent. Minime. Quænam igitur molles & temulentæ harmoniæ? Ionica & Lydia quotcumque relaxæ remissæque & resolutæ uocantur. His igitur o amice, num quoquo modo uteris ad militum utilitatē? Nullo modo. Sed uideam tibi reliqua esse Dorica & Phrygia harmonia. Haud equidem, inquit, harmonias noui, sed eam relinque harmoniã, quæ ut decet, imitatur fortiter euntis in præliũ, & ad quodlibet negotium uiolentũ uiriliter se gerentis, uoces atque accentus, & periclitantis, siue in uulnera, siue in mortem irruentis, siue in aliam grauem sortem incidētis, in omnibus istis fortunam constanter atque uiriliter propulsantis. Aliamque iterum relinque harmoniã quæ uoces imitatur atque accentus hominis in tranquilla & minime uiolenta actione uersantis uel aliquid alicui persuadentis, uel supplicantis, uel uotis deo, uel doctrina & admonitione homini, uel e contra hominis alij supplicanti, aut docenti, aut dissuadenti facilem se præbentis, & qui licet uoti compos sit factus, non tamen superbia efferat, sed in his omnibus temperate & modeste se gerat, sortemque utranque recte ferat, hæcque duas sequatur harmonias, uolentiam, uoluntariam, fortunatorum, infortunatorum, temperantium ac fortium: & omnino quæcumque ipsorum accētus pulcherrime imitatur, hæc omnes relinque harmonias.

At uero non alias eligi iubes, quæ eas quas ego supra dicebam. Non igitur opus erit nobis in cantibus & melodijs harmonia quæ multis constat chordis, omnibusque concentibus.

Non, ut mihi uidetur. Ergo Trigonorum, Paçtidarum, & quorumcumque instrumentorum, quæ multis constant chordis, & plurimis consonantijs, fabros non nutriemus.

Non, ut uidetur. Quid autem? tibiærum fabros, et tibiçines in ciuitate relinques? an non instrumenta multarum chordarum, harmoniarumque omnium, tibiã imitantur? Patet, inquit ille. Lyra itaque restat, & cithara in ciuitate utilis, & fistula in agris pastoribus commoda. Ita ratio nobis ostendit. Nihil alienum inducimus, o amice, dum Apollinem ipsum & Apollinis instrumenta, Marsyæ ipsi, & organis quæ Marsyæ sunt, præponimus. Non per louem, ut mihi uidetur. Per Canem ipsum sensim & clanculum purgare cœpimus ciuitatem, quam supra nimis delicijs deditam dicebamus. Ipsi nos uide licet temperate agentes. Age, purgemus & reliqua. Sequitur ad ea quæ de harmonijs dicta sunt, ut rhythmos ita prosequamur, ne per uarios admodum circumuagemur, neue per quoslibet motus, sed qui uitæ fortis & temperatæ rhythmi sunt, dignoscamus. Quibus cognitis, pedem cantumque cogamus orationem huiusmodi uiri sequi, non orationem sequi pedem, & cantum. Qui uero sint rhythmi tales, tua interest declarare, quemadmodum harmonias exposuisti. Per louem, quid dicam non habeo. Quod enim tres quædam species sunt, ex quibus motus isti textur atque plectuntur, quæadmodum in uocibus quatuor unde omnes harmoniæ cõficiuntur, animaduertentem, dicere possem. Quales autem qualis uitæ imitationes sint, aperire nequeo. At de his quidem cum Damone delibabimus, quinam pedum motus proprie sint illiberalitatis, petulantia, insania, ac reliquæ prauitatis, quiue rhythmi contrarijs congruant. Arbitror autem audiuisse, quamuis non satis aperte, cum ipse motum quendam pedum bellicosum nominaret compositum dactylum heroicumque, quem nescio quomodo digerebat, supraque infraque equalem & in breuem longumque euadentem, utque existimo iambum, & alium quendam trochæum appellabat. Longitudines autem & breuitates adhibuit. Et in aliquibus istorum arbitror eum uituperare uel laudare ductiones pedis, non minus quam rhythmos ipsos, uel aliquid ex utrisque commixtum. Neque enim declarare satis hæc possum. Verum hæc, ut dicebam, in Damonem ipsum reiecta dilataque sint. Prolixa quippe oratione ad hæc distinguenda opus esset. Nunquid putas? Prolixa per louem. Hoc autem ita discernere potes, quod concinnitas atque ineptitudo congruitatem & incongruitatem rhythmi sequuntur.

Quid nisi? Atqui congruum quidem pulchram orationem sequitur, & tanquam simile imitatur: incongruum uero contrariam. Quinetiam consonum ipsum, & dissonum eodem modo: quandoquidem rhythmus & harmonia, ut paulo ante dictum fuit, orationem sequuntur, non ipsa oratio rhythmum & harmoniam sequitur. Certe orationem sequi hæc debet. Quid uero loquendi modus ipsaque oratio, nonne animi affectionem sequitur?

Absque

Abſq; dubio. Orationem uero cætera quoq; ſequuntur? Nempe. Sermonis itaque decor, conſonantia, uenustas & rhythmi congruentia affectione animi moderatam ſequuntur, quam *ſubtili* appellant. Non eam dico quam ſæpe cum inſcitia quædam ſit, blanda quadam deriſione bonitate nominamus, hoc nomine fatuitatem quandam ſignificantes: immo uero eam *ſubtili* inquam, quæ reuera cogitatione ſignificat moribus optimis præditam. Sic eſt omnino. Nonne igitur ubiq; hæc iuuenes ſequi debent, ſi rem ſuam agere uolunt? Debent equidem. Eſt autem ars pingendi uniuerſa horum plena, & omne huiusmodi artificium, plena quoq; texendi facultas, & uariorū ingenioſitas operum, ſtadiumq; ædificandi, omnis præterea cæterorū ſuppelleſtilium inſtrumentorumq; effectio: quin & corporum plantarūq; natura. Porro in omnibus iſtis, aut condecencia quædam ineſt, aut indecentia. Et indecentiæ quidem & rhythmi inconcinnitas atq; diſſonantia ſermonis turpis & improbi moris ſorores ſunt: contraria uero contrarij, temperati & optimi germana, & imitationes quædam ſunt. Eſt ut dicis. Nunquid poetis ſolis inſiſtendum, cogendumq; ut imaginem boni moris in ſuis poematis exprimant, uel apud nos non ſcribant? An præterea curandum ne artifices alij mali moris ſimulachrum aliquod, nõ bene caſtigatū opus, illiberale, deforme, & indecens, ſiue in figuris animalium, ſiue in ædificijs, ſiue in quouis alio artificio faciant? Vel ſi quis hoc præſtare non poteſt, ne quid apud nos agat prohibendum eſt, ne in prauitatis imaginibus nobis enutriti cuſtodes tanq; noxiõ in gramine, & multa quotidie paulatim à multis decerpentes paſcentesq;, unum ali quod maximum malum ignari in animo contrahant? Quamobrem illi inquirendi ſunt artifices, qui naturali quadam induſtria poſſint tanq; per ueſtigia exprimere pulchri ipſius decoriq; naturam, ut tanquã in loco ſalubri habitantes iuniores undiq; adiuuentur: quando quidem à pulchris honeſtisq; operibus ſiue ad oculos, ſiue ad aures eorum honeſti aliquid peruenit, ueluti ſuauiſ aura quædam à locis ſalubribus afferens ſanitatem: quæ quidem ſtatim afflare à primis annis incipiens, ſenſim animos hominum in ſimilitudinem, amicitiam, & concordiam, honeſtæ orationi rationiq; conciliat. Egregie admodum iſto pacto nutrentur. Ob hanc igitur cauſam, in qua ego, ô Glaucõ, ex ipſa principali ſecundum muſicam nutritione rhythmus & harmonia interiora animi penetrant, pulſantq; uehementiſſime animum, decoram quandam figuram ferentia, per quam decorus & pulcher efficitur, quiſquis recte in muſica eruditur: contra uero, ſi contra quis fuerit educatus. Et quoniam ruruſ deficientia, neq; recte fabricata, aut non bene orta acutiſſime ſentiet, qui illic, quemadmodum oportet, nutritus fuerit, merito ægre hæc ferens, pulchra quidem laudabit, eaq; amans, auideq; arripies, ipſis aletur, ac bonus inde efficiet & pulcher. Turpia uero iure uituperabit, oderitq;, etiam in ea ætate in qua rationem nondum ſuſceperit. Aduentantem deniq; rationem, qui ita nutritus erit, libenter amplectetur, eam ex ipſa propinquitate, familiaritateq; proruſ agnoſcens. Mihi quoq; harum rerum gratia in muſica nutriendi uidentur. Quemadmodum tunc profecto literas ſatis recte calleamus, quando elementa nos non fugiunt, pauca quidem in omnibus quibuſcunq; inſunt, neq; in paruis, neq; in magnis ea ſpreuimus, tanquam non oporteret intelligere, ſed ubiq; diſcernere illa propoſuimus, utpote qui prius grammatici futuri non ſimus, qm nos ita comparauerimus. Vera loqueris. Imagines præterea literarum ſicubi uel in aquis, uel in ſpeculis appareant, non prius cognoſcemus qm ipſas literas nouerimus. Eſt enim hoc artis & exercitationis eiufdem. Eſt ut dicis omnino. Quoruſ hæc inquam? Nempe eadem ratione neq; muſici prius erimus, uel nos, uel ipſi quos ad urbis cuſtodiam erudimus, quam temperantiæ ſpecies, & fortitudinis, liberalitatis, & magnificentia, & quæcunq; harum ſorores ſunt, ipſisq; contraria cognoſuerimus, ubicunq; inſint: ita ut & hæc, & ipſorum imagines quibuſcunq; inſunt, perſentiamus, neq; in paruis, neq; in magnis contempſerimus, ſed eiufdem eſſe putauerimus & artis & ſtudiij. Neceſſe eſt omnino. Si quo in homine hæc cõcurrant, ut in animo pulchri mores inſint, & in corporis ſpecie illis ſingula cor reſpondeant conſentiantq; eandem ſuſcipiẽtia rationem, pulcherrimum hoc erit ei qui inſpicere poſſit, ſpectaculum. Valde quidem. Atqui quod maxime pulchrum, & amabile maxime. Proruſ. Tales quoruſdam homines maxime uir muſicus adamaret: ſiquid uero abſonum aduerteret, minime. Non certe ſi defectu animi diſſonaret: ſiquid uero duntaxat de eſſet corpori, ſufferet quidem adeo ut diligere gratulariq; uelit. Intelligo equidem

equidem, quia tales quidam uel amatur abs te, uel amati iam sunt, atque assentior. Sed hoc mihi dicas. Est ne ullum temperantiae cum soluta nimiaque uoluptate commercium? Quo nam pacto? Quippe cum uoluptas huiusmodi non minus quam dolor mentem e suo statu dimoueat. Alijs uero uirtutibus? Minime. Quid autem? petulantia intemperantiaque habent cum excedente uoluptate communionem? Maxime omnium. Habesne maiorem & uehementiorem uoluptatem quam quae circa uenerea? Neque uehementiorem ullam habeo, neque furiosiore. Rectus autem amor ipsa sui natura temperate & musice amat pulchrum atque decorum. Prorsus. Nihil ergo furiosum uel intemperantiae proprium recto amori est admouendum. Non certe. Neque igitur iungenda illi est uoluptas ipsa uenerea, neque in ea communicare debent amatores, cum legitime dilectis adolescentibus, amatoresque cum amatis. Per Iouem nullo modo o Socrates. Sic igitur, ut uidetur, in ciuitate recte instituta legem condes, amatorem amare, unam esse, & tangere amatum, si persuaserit, tanquam filium, honestorum causa, atque in omnibus sic uersari cum eo quem amat, ut nihil unquam praeter honestum uideatur ab adolescente requirere. Si contra faciat, ignominiam subeat, tanquam qui nihil omnino sapiat musicum, pulchrum uel. Sic prorsus. Nonne tibi uidetur finem suum iam sermo de musica consecutus? Quo enim finiri debet, iam applicuit. Oportet enim musicam in amatoria pulchri finiri. Assentior equidem. Post musicam uero gymnastica exercendi sunt iuuenes. Quid nisi? Oportet enim & in hac per omnem uitam diligenter a pueris educari. Id autem ita se habet quodammodo, ut opinor. Animaduerte & tu. Mihi quidem non uidetur bene affectum corpus, uirtute sua bonum animum facere, sed contra bene affectus animus, uirtute sua corpus quo ad fieri potest, optimum reddere. Tibi uero quid nam uidetur? Quod & tibi. Nonne si postquam mentem sufficienter instruxerimus, trademus ei, ut quae ad corpus pertinent, diligenter & exacte inquirat & curet, nos autem quasi quasdam formulas proponemus, ne longiores simus, recte utique faciemus? Omnino. Ab ebrietate itaque ipsis diximus abstinendum. Vnicuique enim magis conceditur quam custodi ut ebrietate grauatus ubi terrarum sit, nesciat. Nempe ridiculum esset, custode indigere custodem. De his autem quid dicemus? Athletae enim hi uiri sunt, & maximi quidem certaminis. Nonne? Maximi plane. Nunquid aliorum Athletarum habitudo custodibus conueniens esset? Fortasse. At uero somnolenta haec est, & ad ualeitudinem dubia. An non uides quod uitam edormiunt? & si parum quidem ab instituto uictu discedunt, grauiter aegrotant exercitatores huiusmodi? Video equidem. Elegantiore igitur aliqua exercitatione opus est bellicosus Athletis, quos tanquam canes insomnes esse oportet, & quam acutissime uidere atque audire, & multas mutationes in exercitu aquarum, ciborum, aestus & frigoris ita perpeti, ut se a morbis defendant. Ita mihi uidetur. Optima igitur gymnastica foror esset simplicis musicae, de qua paulo ante tractauimus. Quomodo istud? Simplex utique & conueniens gymnastica, militum exercitatio. Quo pacto? Ab Homero quidem id discere possumus. Nosti enim quemadmodum in belli expeditionibus in heroum mensis, neque pisces ipsis parat, quamuis ipsi in Helleponto mari essent, neque elixas carnes, sed assas, quae facilius a militibus praeparantur. Vbique enim facilius est, ut ita loquar, ipso igne uti, quam uasa circumferre. Neque unquam uariorum condimentorum, ut arbitror, Homerus meminit. Sed hoc & alij sciunt quicumque exercentur, quod cui corpus robustum esse debet, a cunctis cuiusmodi rebus est abstinendum. Recte quidem & sciunt, & abstinent. Syracusanas itaque o amice, mensas & Sicula, ut uideris, admodum uaria non laudas obsonia, si quidem haec ita tibi recte se habere uidentur. Non certe, ut mihi quidem uideor. Vituperas & Corinthium luxum blandientium puellarum in his qui optima corporis habitudine futuri sunt. Summopere. Quinetiam attica bellaria condimenta, quae iucunda plurimis & delicata uidentur. Necessesse est. Omnem enim, ut existimo, huiusmodi uictum, si similem esse dicemus melodiae & cantilenae quae in omni genere harmoniae, omnibusque rhythmis uersantur, recte nimium comparauerimus. Plane. Ibi quidem intemperantiam uarietas parit, hic morbum: simplicitas autem secundum musicam in animis temperantiam, secundum uero gymnasticam in corporibus sanitatem. Verissima loqueris. Intemperantia uero & morbis in ciuitate multiplicatis, & iudicum & medicorum ope plurimum indigemus. Vnde iudicaria & medicina in precio habentur, quando et liberi mul-

ti his summopere studeant. Quid ni? Igitur male & turpis disciplina in ciuitate nullam maiorem potes coniecturam capere, quam summis iudicibus ac medicis indigere, non modo abiectos homines & mechanicos, sed eos etiam qui liberali disciplina educatos esse se gloriantur. Nonne turpe uidetur, & male educationis magna coniectura, ut cogamur ob propriae uirtutis inopiam iustitia uti externa, ab alijs uidelicet tanquam dominis & iudicibus iuste operari compulsi? Omnium profecto turpissimum. An non hoc quoque turpius esse putas? quando aliquis non modo omne uitae tempus in iudicijs, tum accusando, tum defendendo conterit, sed & rudi quadam elatus iactantia, in his ipsis negotijs gloriatur, quasi sit potens ad iniuriam inferendam, suisque uersutis usque adeo tergiuersari ualeat, ut nullas iniuriarum soluat poenas, qui sepe minimarum uilissimarumque rerum causa tam anxium subit negotium, ignorans quanto praeclearius ac melius esset, ita se comparare ut nullo obseruatore egeat, etiam si stertat iudex? Certe hoc illo turpius est. Absurdum praeterea existimandum est homines medicis egere non ad uulnera sananda dumtaxat, morbosque curandos intemperie aeris, & pro anni tempore aliter atque aliter incidentes: sed plurimum ad distillationes, & spiritus interioris intumescens impetum ob mollitiem atque desidiam, & quem in uictu supra damnauimus, luxum. Quibus effectum est, ut homines lacunarum instar aqua flatuque exuberantium, nimis oppleti coegerint peritos Aesculapii successores morbos quosdam nouo nomine, distillationes, inflationesque appellare. Noua sane haec morborum, inquit, nomina, nimiumque absurda. Haec, ut arbitror, Aesculapii tempore non erant. Quod hinc plane conicio, quod eius filij apud Troiam, poculum Pramnio uino farina, & insuper attritus caseus, quae pituitam augent. Profecto absurdum id poculum, minimeque ita affecto conueniens. Non. Quia si aduertis, inquam, hac nostra medicinaria facultate morborum pedissequa, Aesculapii sectatores ante Herodicum, ut fertur, minime sunt usi. Herodicus autem quum esset exercitandorum magister iuuenum, essetque ualetudinarius, miscens gymnasticam medicinam, primo quidem seipsum, deinde & posteros multos taedio affectit. Quonam pacto? Longam quippe sibi mortem praestitit. Nam dum morbum qui letalis erat, subsequeretur, neque curare ut opinor, se poterat, & medelae studio occupatus, omissis reliquis omnibus, uitam in hac corporis indulgentia conterebar, male quidem affectus si paulo a consueto uictu discederet, agre tamen moriens, hac sapientia sustinuit se, senexque e uita decessit. Egregiam palmam ex arte sua reportauit. Nempe quam decebat reportare illum, qui ignorabat Aesculapium non ignorantia quidem & imperitia medelae huius posteris genus hoc non ostendisse: sed quoniam uidebat in ciuitate optime instituta, suum cuique opus assignatum esse, quod perfici necesse sit, nec ulli superesse otium, ut per omnem uitam ualetudinarius in corpore curando occupetur. Quod quidem, modo quodam ridiculo in artificibus animaduertimus: in illis uero qui opulenti felicesque censentur, nequaquam. Quomodo istud? Faber si quando in morbum incidit, breuem a medico curationem exigit, uel per uomitum, uel defluxum uentris, uel uisionem, uel incisionem. Si quis autem diuturnam illi uictus observationem praecipit, capitisque suffarcinationes, caeteraque huiusmodi, statim obijcit non esse sibi ad aegrotandum ocium, neque praestare sibi ita uitam trahere continuis curationibus incumbenti, suumque opificium negligentem. Deinde medico hoc dimisso, ad consuetum uictum reuertens si conualescit, opus suum exequitur: sin autem sustinere corpus morbum non potest, uita functus negotijs liberatur. Ita profecto medicinis uti artifici conuenire uidetur. Atque idcirco opus illi propositum esse dixi, quod nisi peragat, uiuere ipsi non praestat. Constat. Diues autem, ut diximus, opere nullo urgetur, a quo si quando uideatur, non amplius sit ei uiuendum. Nullo profus, ut fertur. Phocylidem forte non audis dicentem, oportet uirtutem exercendam esse, dum uiuendi facultas iam suppetit.

Arbitror autem & prius. Nihil in hoc illi aduersetur, sed ipsi nos doceamus, utrum id hoc pacto meditari diues debeat: aut si minus in alendis morbis tempus terat, non sit illi uiuendum. Fabrilis siquidem arti ac caeteris impedimento id est. Nam ab opere mentem diuertit. Praeceptum uero Phocylidis nihil impedit. Per Iouem, inquit, ferme omnium maxime, siquidem magis quam gymnastica superuacua ista curatio corporis ubi producitur, nos occupat. Etenim rei familiari & militari, & urbanis omnibus magistratibus
obesi

obest plurimum, quod ue deterrimum est, discendi studium, & omnem intelligendi meditandiq; diligentiam impedit, dum capitis dolores semper & uertigines suspicatur: studiumq; sapientiae causatur, quasi ex ista nascantur. Quamobrem ad uirtutis exercitationem, probationemq; nobis omnino impedimento est. Efficat enim ut semper aegrotare putemus, neque delinamus unquam de habitu corporis queri. Consentaneum est.

Hac cum uideret, arbitror Aesculapium, hominibus natura educationeq; beneuolentibus, deinde uero morbo quodam exterius lato & subito aegrotantibus, eam ostendisse medicinam, qua pharmacis & incisionibus infirmitas tolleretur, uidelicet consueto deinde uictu seruato, ne ciuilia negocia disturbarer. Corpora uero penitus interiori corruptione morbosa nequaquam aggressum fuisse, diligentia uictus & diuturna obseruantia in uita producere, ita ut & aegre uiuerent homines, & ualitudinarios, quod inde sequitur, filios generarent. Neq; uero censuit curandum, qui non possit in constituto & solito uictu ac regula uiuere, tanq; neq; illi ipsi, neq; ciuitati id conferret. Ciuilem uirum dicis Aesculapium extitisse. Constat plane, filiq; ipsius talem eum fuisse testantur. An ignoras illos apud Troiam in rebus bellicis claruisse? quanquam & medicinae studio, quemadmodum ego dicebam, utebantur. Non meministi quod Menelao Pandari manibus uulnerato, cruorem uulneris absterferunt, & unguentis mitigantibus perunxere: legem uero certam circa cibos ac potus nihilo magis quam Eurypylo praescripserunt: quasi pharmaca ad curandos sufficerent homines, qui ante accepta uulnera & firmi corporis habitu & uictu moderati fuissent, licet protinus dictum illud poculum ebibissent? homines autem & natura & incōtinentia morbosos uiuere, neq; ijs ipsis, neq; alijs conferre putabant, neq; circa illos uersari artem, neq; esse curandos, etiam si Mida locupletiores essent. Scitos admodum uiros fuisse perhibes Aesculapij filios. Decet sane, quanquam nobis tragici & Pindarus parum adstipulantur. Aesculapium enim ferunt Apollinis filium extitisse, atq; auro inductum ut hominem pecuniosum cum extrema aegritudine ad mortem ferente opprimeretur, in uitam restitueret. Vnde & fulmine percussum. Sed nos propter illa quae supra diximus, illis hac utraq; non concedimus. Immo si dei filius fuit, lucri turpis auidum fuisse negabimus: sin turpis auidus lucri, Dei fuisse filium reijciemus. Probe quidem ista dicuntur. Sed de hoc quid ais, o Socrates? An non bonos medicos habere oportet in ciuitate? Essent autem tales maxime, quicunq; fuissent cum sanis plurimis, plurimisq; aegrotantibus conuersati. Iudices item similiter, qui uaria hominum ingenia essent experti.

Et ualde quidem bonos dico. Sed nunquid intelligis quos tales esse arbitror? Si dixeris. Tentabo equidem. Tu tamen non similem rem sermone eodem interrogabas.

Qua ratione? Medici quidem sufficientissimi euaderent, si ab ineunte aetate ultra discendae artis studium inter plurimos corpore male affectos conuersarent, ipsiq; omni morborum genere laboraret, naturaq; imbecilla essent. Neq; enim corpus, ut arbitror, corpore curat. Impossibile namq; esset, ipsa quandoq; mala uel fuisse, uel esse. sed anima corpus curat. An non fieri potest, ut quae fuerit sitq; mala, bene aliquid curet? Recte quidem.

Iudex autem o amice, ipso animo ipsi animo imperat. Nonne possibile est a pueritia animum aliquem cum malis animis conuersatum, et iniusta quaeq; facinora operatum, acute deniq; ex seipso aliorum scelera coniectare, quemadmodum ex ipso corpore morbos? Num in fontem ipsum imperitumq; malorum morum, dum esset iuuenis, extitisse oportet, si bonus & honestus existens iusta syncere est iudicaturus? Quae propter modesti homines, dum iuuenes sunt, stolidi esse uidentur, & qui facile ab iniustis decipi possint, tanq; qui non habeant in seipsis eadem quae habent improbi, affectuum exempla malorum. Omnino certe id patiuntur. Verum enim uero non iuuenem, sed senem esse bonum oportet iudicem, qui sero quale quid iniustitia sit, didicerit: tanquam qui non propriam in animo suo eam senserit, sed alienam in alienis animis longo tempore nouerit, atq; idcirco cuiusmodi sit malum discernat, scientia potius quam propria experientia iudicans. Generosissimus certe iudex huiusmodi esse uidetur. Et bonus praeterea, quod ipse quae rebus. Qui enim bonum habet animum, bonus est. Versutus autem ille ac mala suspicans, qui multa agit iniuste, sagaxq; & sapiens habet, quando cum sui similibus uersatur, cautus callidusq; apparet, cum ad exempla quae in eo sunt, mentem dirigens sibi satis caueat. Quando uero bonis senioribusq; adheret fatuus, cum ultra q; decet, diffidat, sanumq; & syncerum morem

ignoret, quippe qui exempla illius non habeat. Cum uero frequentius cum malis quam cum bonis uersetur, sapius quoque sapientior quam insipientior sibi alijsque uidetur. Vera proculdubio loqueris. Non ergo talem quaerere oportet iudicem tanquam bonum & sapientem, sed qualem paulo ante dicebam. Prauitas enim neque se, neque uirtutem cognosceret unquam. Virtus autem naturae tempore addita disciplina, & seipsam simul, & prauitatem intelliget. Non igitur malus, ut mea fert opinio, sed hic sapiens euadit. Mihi quoque ita uidetur. Nonne igitur & medicinam qualem diximus, unam cum huiusmodi iudiciaria aequitate in ciuitate lege constitues, quae quidem eos ciues qui natura, tum animo, tum corpore bene se habent, enutrient: eorum uero qui tales non sunt, quotcumque corpore deficiunt, mori sinant: quotcumque malo ingenio procreati, insanabiles sunt, morte mulcent? Hoc fortasse & ipsis qui talia patiuntur, & ciuitati conducit. Constat quinetiam curaturos iuuenes ne in iudiciariae usum indigentiamque descendant, simplici illa utentes musica, ex qua nasci diximus temperantiam. Cur non? An non per eadem haec uestigia musicus gymnasticam sequens, si uolet, aget, assequeturque ut nihil egeat medicina, nisi necessitas cogat? Assentior equidem. Exercebit autem in gymnasiis corpus, respiciens magis ad animositatem naturae, illamque excitans, quam ad robur: neque quemadmodum Athletae alij corporei roboris gratia uictum instituet, laboresque adhibebit. Recte admodum. Qui ergo constituunt, o Glauco, musica & gymnastica homines erudire, non ea causa qua multi existimant, studia haec aggrediuntur, ut hac quidem corpus illa animum curent. Cur non? Videntur enim utraque animi gratia plurimum exercere. Quo pacto? An non uides ut afficiant animum qui gymnasticam per omnem uitam exercent, musicam non attingunt, uel qui contra faciunt? De quo nam dicis? De rustica inquam, duritia ferocitateque, atque item de mollitie, & mansuetudine. Noui equidem eos qui sola utuntur gymnastica, agrestiores quam oportet euadere. Qui autem duntaxat musica, molliores quam eos deceat, effici. Atqui uis ipsa agrestis ad iracundae naturae animositatem pertinet: quae si recte nutritur, fortis euadit, si autem supra quam decet, excrefcit, ferox, ut consentaneum est, ac dura. Assentior. Quid autem uim ipsam mitem & mansuetam, nonne philosophi natura habet: quae si nimium coalescit, mollior fit quam decet: bene autem si enutritur, suavis atque modesta? Est ut dicis. Dicebamus autem oportere ipsos custodes utrasque naturas habere. Oportet sane. Nonne congruere inuicem & concinere oportet? Quid nisi? Eiusque animus in quo haec consonant, temperatus est & fortis? Omnino. Eius autem animus in quo dissonant, timidus & agrestis? Et maxime quidem. Quicumque permittit ut musica animum suum assidue circumsonans occupet et demulceat, perque aures ueluti per infundibula harmonias infundat, quas supra commemorauimus, suauis, blandas, molles, ac flebiles, atque aetatem suam in modulis animum delinientibus consumit, is primam quidem, siquid iracundum habebat, tanquam ferrum demollit, & utile ex inutili duroque efficit. Quando autem incumbit diutius, magis demulcet: post hoc iam liquefacit animum & resoluit, donec destillando exhauriat animositatem omnem, excidatque tanquam neruos ex animo. ex quo animum quasi segnem militem efficit. Sic est omnino. Ac si a principio hominem nata sit natura sine animi robore, cito hoc perficit. Sin autem animosum, uires animi fragens ad iram reddit praecipitem, ut nimis quibusque offensus uinculis irritetur, ac facile iterum efferuescat. Vnde ex animosis iracundi atque morosi effecti, sunt molestia & fastidio pleni. Ita prorsus accidit. Quod si quis gymnasticae uictui exercitationisque se dedat, musica philosophiaque neglectis, primum quidem firmum corporis habitum consequutus animi uiribus magnitudineque repletur, fortiorque quam esset, euadit. Valde quidem. Deinde si in hoc ita perseueret, ut nihil aliud agat, neque musicam prorsus attingat, certe si quis erat eius in animo instinctus discendi flagrans cupiditate, imbecillus, surdus, ac cecus efficitur: utpote qui neque doctrinam gustauerit ullam, neque indagacionem rerum, neque ullam penitus rationem, neque musicam aliam unde expergisci potuerit, coalescereque, sensusque suos puros accipere. Sic plane. Rationi aduersus, ut arbitror, uir huiusmodi, & a multis redditur alienus, ac nulla alterius persuasione rationibus inducta utitur: sed ui & agresti immanitate tanquam fera quaedam ad omnia fertur, inque inscitia & ruditate sine rhythmo & gratia & urbanitate uiuit. Omnino sic se res habet. Postquam duo haec sunt, ut apparet, artes duas assererem

asserentem deum aliquē hominibus tribuisse musicā & gymnasticā, ad animositatē, philosophicāque naturā, nō ad animum & corpus, nisi per accidens fuerit, sed ad illa, ut inuicem cōsonarent, intensā uidelicet atq; remissa quatenus deceat. Sic apparet. Eum igitur qui pulcherrime gymnasticā cum musica misceat, moderatissimeq; hęc animo adhibet, merito absolutissimū musicū diceremus, & summa harmonia cōpositum, magis q̄ eum qui chordas unā cōtemperat. Et merito quidē, o Socrates. Nōne ergo huiusmodi aliquo præsīde semper in ciuitate nobis opus erit Glauco, si debet salua fore respublica? Erīt certe summopere. Hi ergo disciplinā educationisq; modi essent. Choras enim huius generis esse recte dicat aliquis, uenationesq; cæteras, & quæ canib; sunt; gymnica item certamina & equestria. Ferme enim constat sequi eum ista debere, neq; inuentu difficilia fore. Forte non sunt difficilia. Quid nobis præterea distinguendum? Nōne horum omniū quinā imperare debeāt, qui parere? Cui non? Constat quidē seniores imperare oportere, iuniores subesse. Constat profecto. Et hoc liquet ex his esse optimos eligendos. Liquet certe & istuc. Agricolārū optimi nōne hi sunt, qui maximā agrorū habent colendorū peritiā? Profsus. Nunc autē cū ex custodibus optimos eligi oporteat, nōne eos qui maximā custodiendæ ciuitatis peritiā habēt? Eos plane. Prudentes ergo ad hoc esse eos oportet, potentēsq; & qui Reip. curam habeāt.

Et ista. Curat autē quisq; maxime id qd maxime diligit. Necessē est. Atq; ad hoc diligit maxime, cui conferre eadē ac sibi existimat, & ex cuius felicitate suā arbitrat felicitatē infelicitatēque pendere. Sic est. Eligendi igitur ex omnib; custodibus hi maxime qui nobis cōsiderantibus uideantur per omnē uitā summo studio ea facere, quæ e republica esse ducūt: quæ uero contrā, cauere. Cōmodissimi certe hi sunt. Obseruandi itaq; sunt, ut arbitror, in singulis atatibus, utrū præceptū hoc seruent, neq; tanq; præstigijs quibusdā decepti, neq; ui ulla cōpussi, suiq; ipsorū oblitī efficiant eam opinionem, qua ea sola censentur agenda, quæ sunt optima reipub. Quā eiectionē dicis? Dicam tibi. uideť mihi opinio mente excedere, uel sponte, uel inuite. Sponte quidē falsa, in eo qui dediscit falsa, uera discit. Inuite autē, uera quæq; opinio. Quod de uoluntario abscessu dicis intelligo: quod autē de inuito, discere cupio. Nōne putas bonis homines inuite priuari; malis autē sponte? An non mentiri, uerumq; nescire malum est, uere autē iudicare bonum? Nōne opinari ea quæ sunt, uere putare tibi uideť? Probe loqueris, mihiq; uidentur homines inuiti uera opinione priuari. An non uel surreptione, uel deceptione, uel in hoc patiunt? Neq; istud intelligo. Tragice porrò loqui uideor. Surripi enim opiniones ijs dico, qui sententiam mutant, uel senlim tempore obliteratā, uel clam aduersa ratione subtractam. Nunc intelligis? Intelligo equidem. Vim autem illis inferri, quos dolor, cruciatus, aliter sentire cogunt. Istud intelligo equidem, ac recte dicis.

Subduci autē quasi præstigijs eos, ut arbitror, tu quoq; diceres, qui priorem deponunt opinionem, uel uoluptate permulcti, uel metu perterrefacti. Vident sane quæcūq; decipiunt præstigijs nos seducere. Quod igitur nuper dicebam, quærendū est quinam constanter seruant eam, quæ apud ipsos est sententiā, id uidelicet semper agēdum esse, quod reipublicæ conducere arbitrant. Obseruandi sunt igitur statim a pueritiā, eaq; illis opera proponenda, ex quibus aliquis maxime præceptum illud obliuisci, falliq; possit. Atq; is qui seruat illud memoriter, neq; subducitur, eligendus: qui contrā abijciendus. an non?

Certe. Ergo & labores & dolores illis & certamina opponenda, in hisq; hęc eadē obseruanda. Scite. Nōne secundum speciē illam tertiā, hoc est, quasi quandā præstigijs hallucinationē pugnandum est? & quemadmodū qui inspicere cupiunt nūquid pulli pauidi sint, nec ne, ad strepitum illos, & tumultum ducunt: sic iuniores in terribilia quædam impellendi, atq; item oblectamēta, in hisq; multo magis q̄ igni aurū examinandi: ut ita cōperiamus, si extet aliquis inter eos qui non facile irretiat, sitq; cōpositus in omnibus, suisq; sicut custos optimus, & eius quam didicit musicæ cōseruator, cōcinnusq; & consonum se in his omnib; præbeat. Qualis uir esset & sibi & patriæ utilissimus. Atq; is qui singulis atatibus semper pueritiā, adolescentia, matura atate probatus est, & immaculatus existit, custos & princeps est ciuitatis constituenus, Honores huic tribuēdi & uiuenti & mortuo sepulchrorum & aliorum monumentorū maxima munera sortienti. Qui uero talis non sit, abijciendus est. Huiusmodi igitur o Glauco delectus & institutio

principū & custodum esse debere mihi uideat, ut summam potius quā exacte sit dictum.

Idem & mihi uideat. Igitur uerissime uocabuntur hi quidem custodes omni ex parte, tam externorum hostium, quā internorum amicorum, ut isti nolint, illi nequeant malū aliquid machinari. Iuuenes autem quos paulo ante custodes nominabamus, recte auxiliarij defensoresque institutionū ipsorum principū appellabuntur. Sic & ipse sentio. Quis itaque modus erit quo ex his mendacis quæ aliquādo decent, quēadmodū & nos in superioribus generosum quiddam mentientes induximus, persuadeamus prius quiddam principibus? sin minus, saltē reliquis ciuibus? Quale istud ais? Nihil noui equidē, sed Phœnicium quiddam: quod ante quiddam apud multos factum est, ut poetæ dixerunt & persuaserunt, nostris uero temporibus minime: nec scio si futurū unquam persuadere certe est arduū. Quam pigre ad dicendum uideris accedere. Videbor equidē tibi postquam dixerō, haud ab re piger. Dic age, nec timeas. Ecce iam dico, quamquam nescio qua audacia quibusque uerbis fretus dicā: atque aggrediar primū ipsis principibus & militibus suadere, deinceps autē & reliquis ciuibus, quæ ea quibus nos ipsos enutriuimus erudiuimusque tanquam somnia uisi sunt circa seipsum omnia habere. Erant autē tunc reuera sub terra, intus formati & enutriti ipsi, & arma eorum & supellex omnis. Postquam uero omnino perfecti fuerunt, terra ipsos ut mater eduxit. Et nunc quiddam tanquam matri ac nutrici, regioni huic in qua sunt, consulere debent, atque succurrere si quis eam inuaserit, deque cæteris ciuibus tanquam de fratribus terra genitis, cogitare.

Nō ab re iam ante pudebat hoc mendaciū dicere. Recte admodum, sed audi iam reliquum fabulæ. Estis utique omnes in ciuitate tanquam fratres, (Sic enim dicemus apud eos fabulantes) sed cum deus formaret, quicumque uestrū ad imperandū idonei nati sunt, aurū in eorum generatione ipsis admiscuit, propter quod honoratissimi sunt. Illis autē qui ad auxiliandū, argentum indidit. Ferrum denique atque æs agricolis & alijs opificibus. Tanquam igitur eiusdem generis omnes, similes uobis plurimū generatis. Euenit autē quandoque, ut ex aureo nascatur argenteus, & ex argenteo similiter aureus cæteraque ita uicissim. Quapropter ipsis principibus & primo & maxime deus præcepit, ut nullius rei maiorem curam custodiamque suscipiant quam natorum, ut dignoscant quid ex quatuor his potissimum, illorum animis sit immixtū: & si quis ex ipsis nascatur æneus aut ferreus, nullo pacto misereantur, sed honorem illi naturæ conuenientem tribuentes, inter opifices uel agricolas mittant. Rursusque si ex illis nascatur aliquis aureus uel argenteus, honorantes extollant partim quidem in custodes, partim auxiliarios: quasi oraculum sit, tum rempublicam perituram, cum ipsam uel æneus custos uel ferreus gubernabit. Habesne quomodo huic fabulæ fidem adhibeant? Nullo modo, quo pacto isti: quo autem modo istorum filij ac reliqui posterij, habeo. At hoc bene se haberet ad maiorem curam sui & ciuitatis habendam. Ferme quiddam dicis intelligo. Et hoc quiddam illuc tendet, quod oraculum perducet. Nos autem hosterra genitos armantes ducentibus principibus producamus. Perfecti autem explorēt, ubi nam in ciuitate sit optimum castra ponere, unde & eos qui intus sunt, maxime cohibeāt, si quis nolit legibus ipsis obtemperare: & eos qui extra, repellant, si hostes tanquam lupo ad ouile perrexerint. Cum uero castra posuerint, & quibus oportet sacrificauerint, tabernacula struant. Sic ne? an aliter? Sic certe. Num huiusmodi qualia contra hyemes & calores sufficiāt? Quid nunc? habitationes enim dicere mihi uideris. Sic aio, sed militares nō opulentas & mercatorias. Quo differre asseris hoc ab illo? Conabor equidē declarare. Grauisimū quippe omnium, & turpissimum pastoribus esset, si ita canes gregis custodes futuros nutrent, ut ex intemperantia, aut ex fame, aut ex aliqua alia mala consuetudine, canes ipsi aggrediantur pecuaria ledere, & pro canibus similes lupis efficiantur. Graue nimirum. Omnino itaque nobis cauendum, nequid tale aduersus ciues efficiant, qui defensores adhibentur, cum ipsis ualentiores sint, neque beneuolorum loco sociorum, agrestibus dominis se similes præbeant. Cauendum sanē. Nōne maxima esset adhibita cautio, si re uera præclare educati sint? Sunt quidem. Hoc quidem o amice Glaucō, asseuerare non decet, quod autē nuper dicebamus, nimirum decet, quod oportet ipsos rectam, si qua est, consequi disciplinā, si modo mites futuri sunt & sibi inuicem & his quos custodiunt. Et recte quiddam. Ad hanc igitur disciplinā quisque sanæ mentis diceret, habitationem & reliquā supellectilē ita adhibendam, ne ipsos quo minus optimi uiri essent prohiberet, neque eos ad ceteros ciues ledendos induceret. Et uere quiddam. Inspice igitur an
tali

tali quadam ratione eos oporteat & uiuere & habitare, si quidem futuri sint tales. Primo quidem nemo proprium quicquam possideat, nisi quatenus summa cogat necessitas. Deinde neque domum neque penu habeant, quò non omnibus pateat aditus. Quæ uero ad uictum pertinent, tanta sint apud eos quantis indigent militares athletæ temperati ac fortes: accipiantq; ex instituto ab alijs ciuibus mercedis tantum custodia gratia, ut exacto anno, neq; desit quicquam, neq; supersit. Conferentes autem se ad comessationes, perinde atq; in castris, communi uescantur conuiuio. Dicendumq; est illis, aurum & argentum diuinum à dijs in animo eos habere, neq; humano auro indigere, neq; sanctum esse, illius possessionem admixtione mortalis auri inquinare. Nempe ex uulgi pecunijs multa impia prouenerunt: quod uero inest illis aurum, prorsus immaculatum. Profecto solis ipsis ex omnibus qui sunt in ciuitate, tangere aurum aut argentum, aut sub tecto suo recipere, aut circumferre, uel ex ea materie bibere, nefas. Hoc ergo pacto & sibi & ciuitati salutem parerent. Si quando uero domum sibi aut agrum aut pecuniam priuatim possederint, administratores familiæ, & agricolæ pro custodibus erunt, & uice eorum qui ciuibus auxilio sint, domini eorum infensi efficientur: & ipsi odio habitû, odioq; alios habentes, & insidias parantes, pariterq; patientes, uitam uniuersam degent. Vbi multo magis ciues quàm externos hostes timebunt, accedentq; iam tunc proxime ad perniciem tam ipsi quàm reliqua ciuitas. Horum igitur omnium causa dicamus custodes ipsos circa domum & reliqua omnia ita instructos esse debere. Hæc q; lata sit lex, an non? Sic esto.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI
in Dialogum quartum De Iusto.

RADITVR in quarto libro modus possessionis atq; ciuitatis, ut neq; diuites nimium ciues sint, neq; pauperes. Putat enim tam ex nimia copia quàm inopia seditiões oriri, ciuitatemq; dissi- pari. Iudicat præterea ciuitatē illam non esse unam, sed plures, in qua alij quidem pauperes sint, alij uero diuites: atq; ut fieri solet, diuites contemnāt pauperes: hi uero erga illos, & inuidia afficiantur & odio. Vnde sensim descendit ad mysterium suum, ut omnia uidelicet sint cōmunia, ne alij minus, alij uero plus habeant, & inde inuidia, mendacia, furta, & hinc luxuria, superbia, pigritiaq; nascatur. Adde quod possessio rerum tam excedens quàm deficiens, non solum moribus & concordia, sed ingenio etiam & artibus obest. Docet non diuitijs, sed uirtute seruari ciuitatem, magnaq; gerere. Item quamlibet ciuitatis partē nō ita disponendam esse ut in seipsa quàm optime habere se uideatur, sed ut cunctis conferat, cōmuniq; ciuitatis totius conducat bono. Alioquin neq; ciuitatem ipsam, neq; partes ullas posse consistere. Addit præterea ciuitatis augendæ modum, quatenus scilicet ciuitas una permaneat. At cum primum perdi unitas posse uidetur, non esse ulterius augendam. Præcipit ergo, ut neq; exigua, neq; uasta sit ciuitas, sed mediocris æqualisq; & cōcors, quo eius unitas cōseruetur. Quoniã uero messē frustra sperat qui negligens fuit in seminãdo, idcirco totū studiū circa pueritiã adole- lescentiamq; adhibendū esse iudicat, quasi circa messis urbane sementē, adeo ut etiã uerborū, ludorum, gestuumq; singulorū ratio diligēs circa pueros adolēscētesq; habeatur. Alioquin si negligatur hæc ætas, nō aliter circa leges quotidianas frustra laboratum iri, quàm si quis pharacis eū quotidie curare contenderit, qui nullū seruare ue- lit in uictu temperantiæ modū. Inter hæc considera ludos in studia sensim, moresq; conuerti. item sicut homini et na- tura robusto, & uictu prudenti atq; tēperato, nullis pene unquã opus est medicinis: ita ciuitati & optime ab initio constitutæ, & in ea forma perseuerati, neq; multis ab initio legibus, neq; quotidianis deinceps cōstitutionibus opus esse. Malas uero respublicas, in quotidiana quidē per nouas leges curatiōe uersari, nunquã uero bene ualere. Qua propter in hac republica tanquã optima, Plato nullū circa leges adhibuit studiū, sperans prudentes bonosq; uiros leges esse uiuētes. De legibus uero sacris quidē Multo certe minus in his censuit laborandū. Nemo enim qua ratiōe colendus sit deus intelligit unquã, nisi prius intelligat deū. Diuinum uero solem nisi ipso diuino sole se monstrāte, uidere non possumus. Petendas ergo religionis leges ab Apolline, id est, diuino lumine, iudicat: petendas inquã non lingua, sed purgata mēte atq; serena. Mitto quid hic de historia tãgat oraculorū. Hæc enim notissima sunt. Allego- rice uero significat Apollinē, id est, diuinū lumen: sedere, id est, firmiter adesse: mediæ terræ, id est, ubiq; rerū om- riū penetrabilibus. In umbilico cōquiescere, id est, in mente à sensibus segregata, atq; instar figuræ motionisq; sphæ- rice in se reflexa. Præterea Apollinē omnibus esse patrium, id est, præsentē & familiarē, atq; propriū: patrē qui- dem nascentibus, patriam denique reuertentibus. Constituta uero republica deinceps quatuor in ea uirtutes agno- scit. Prudentiã in principibus, id est, recte custodiendi consulendiq; scientiã. Fortitudinē in militibus, id est, firmã sententiã inuitis tã illecebris quàm minis audēdi pro patria in periculis, quatenus leges magistratusq; præcipiūt.